

Jedna obitelj

CVJEĆARICE

HERZMANSKY:

Fascinantna priča o Martini, njejoj mami, baki i prabaki

BERISLAVA PIČEK-CROPIX

1930. Ella Kaiser Herzmansky, s kojom je počela zagrebačka cvjetna priča. Ella, kći uglednog vrtlara, 1925. došla je u Zagreb iz Ljubljane

2011

Martina Knapić Horvat nastavlja 85-godišnju cvjetnu tradiciju koju je u Zagreb donijela njezina prabaka

Žene koje su oduševile Elizabetu II., Ameriku bacile u trans, Titu su uređivale rezidenciju, a Gerard Philippe nije se dao iz njihova atelijera

BORUT MIHALIĆ

Šetajući Zagrebom, obavijeni sivilom grada u kojem su mnogi prostori prazni i oronuli, najčešće niti ne primijetite neočekivano lijep izlog. Šetajući se Zagrebom, sigurno ste prošli i Đorđićevom ulicom. Na broju 3B je izniman cvjetni atelje koji prkosti tom sivilu pažljivo

izloženim cvijećem. To je jedan od najljepših primjera kontinuiranog cvjećarskog obrta u Hrvatskoj, koji je oduševljavao neke od najvažnijih osoba 20. stoljeća.

U tom prostoru, već 85 godina, ljubav prema cvijeću prenosi se s koljena na koljeno, a danas je vodi četvrta generacija cvjećara obitelji Herzmansky.

Najmlađa, Martina Knapić Horvat, otišla je korak dalje i cvijeće spojila s modom.

- Cvijeću sam podarila novi modni senzibilitet koji će, nadam se, potaknuti kupnju cvijeća kao ustaljenu životnu potrebu - kaže Martina, danas jedna od najpoznatijih hrvatskih make up artistica.

Inspiracija iz povijesti

Modni duo Elfs izradio je limitirane satenske mašne koje se savršeno uklapaju u nove cvjetne aranžmane, pa čak i u cvjetne loptice koje su rađene po uzoru na one koju

“

UZ MAJKU I KĆER, 1933. GODINE U SALONU JE RADILO JOŠ PET CVJEĆARA

i - četiri generacije

1935. Gabriela Kaiser majstorski ispit položila je 1933.

Narukvica od priznanja koja je Martinina majka Maja osvajala na cvjećarskim izložbama šezdestih godina u SAD-u i Italiji

1968. Maja Štrban u San Franciscu, u odjeći koju je šivala Žuži Jelinek

je njezina majka radila za britansku kraljicu Elizabetu II. U suradnji s Robertom Severom osmišljava torbe za cvijeće.

- Često gledam stare fotografije aranžmana koje su radile moja prabaka, baka i mama te iz njih crpim ideje - ističe Martina.

Mirisi iz Masarykove

Prije 85 godina s Ellom Kaiser Herzmansky, koju je podučavao otac - kulturni vrtlar, današnjim riječima rečeno - hortikulturalni arhitekt, počela je cvjetna priča obitelji Herzmansky.

Budući da su se svi članovi obitelji bavili uređenjem vrtova, uzgojem i aranžiranjem cvijeća, i njegova kćer Ella nastavila je tu tradiciju. Ella se 1925. iz Ljubljane preselila u Zagreb.

Cvjećarnicu je otvorila na uglu Masarykove ulice i Balkan prolaza. Frekventna je to lokacija, u blizini su kinematograf i Hrvatsko narodno kazalište.

Već 1927. ova poduzetna žena bila je začetnica Fleurope, međunarodnog posredovanja darivanja cvijeća. Nakon položenog majstorskog ispita 1933., Elli se pridružuje i njezina kći Gabrijele Kaiser. Tada salon, uz majku i kćer, zapošljava još pet cvjećara, a cvijeće se uglavnom nabavlja iz zagrebačkih vrtlarija i iz

obiteljske vrtlarije u Ljubljani. Izlog salona u Masarykovej 10 svaki se dan nanovo uređivao.

Navečer, dok bi se posjetitelji kina spuštali niz Balkan prolaz, svjedočili bi rituelu tijekom kojega su mama i kći uređivale izlog stavljajući u njega nove bukete. Glas o Elli i Gabrijeli brzo se proćuo, pa su imale posla preko glave.

Stjepan Radić, prvak Hrvatske seljačke stranke, umire nakon ranjavanja, a 12. kolovoza 1928. bio je sprovod na Mirogoju. Ella i Gabrijele napravile su veliki vijenac. Kada su kralj Aleksandar I. Karađorđević i kraljica Marija

Englesku kraljicu Elizabetu II. oduševile su cvjetne kugle koje su za nju izradili u salonu Herzmansky. Toliko su joj se sviđele da ih je objesila preko ruke i nosila poput torbice

1931. godine došli u Zagreb, Ella i Gabrijele su cvijećem okitile Banske dvore.

Edukacija po svijetu

Glumci glazbenici, balerine, svi žele njihove cvjetne aranžmane. A one i dalje uče, odlaze na svjetska natjecanja u cvjećarstvu, osvajaju zlatne plakete i medalje...

Sredinom prošlog stoljeća Elli Kaiser Herzmansky i Gabrijeli Kaiser Štrban pridružuje se unuka i kći Maja Štrban. Kako već i doliči velikim florističkim familijama, Maja odlazi na edukaciju u svjetske metropole - Beč, München i Firenzu.

Stigao im je poziv iz Ureda predsjednika Josipa Broza Tita. Trebale su urediti predsjedničku rezidenciju na Brijunima. Tako su dobile još jedan angažman.

- Na Brijune sam kao djevojčica odlazila s mamom i bakom. Dok bi one uređivale predsjedničku rezidenciju uoči nekog državnog posjeta, ja bih se igrala u parku. U znak zahvalnosti, Tito nam je svake godine na kućnu adresu slao košaru punu klementina s Vange s osobnom porukom - kaže Martina Knapić Horvat.

Cvijeće za Hruščova

Bile su popularne, bile se tražene. Njihov atelje bio je uvijek pun poznatih ljudi.

- U salon se 1957. ušao kulturni francuski glumac Gerard Philippe. Bio je očaran buketima u izlogu. Ali nije mogao izaći jer je salon opkolila masa ljudi koji su se s njim željeli upoznati i fotografirati. Na kraju je upomoć pozvana i policija - prisjeća se Martina.

Salon se nakon 1963. preselio iz uličnog lokala u Masarykovej 10 u stan u Masarykovej 5.

Maju Štrban 1968. pozvali su na trodnevnu turneju u deset gradova u SAD-u, s ciljem promocije Interflore. Mladu i šarmantnu cvjećaricu, iz ze-

mlje 'iza željezne zavjese', američki mediji obožavaju, a njezine ikebane ljude ostavljaju bez daha.

- Majka je dobila ponudu da otvori svoj cvjetni atelje u SAD-u, gdje god želi, ali nije htjela iz Zagreba - priča Martina. Maja Štrban Knapić 1971. otvorila je salon Herzmansky u Đorđićevoj 3B. Maja je radila cvjetno uređenje za posjet predsjednika SSSR-a Nikite Hruščova.

Radila je i buket za posjet kraljice Elizabete II. Kraljica su toliko očarale cvjetne loptice da ih je spremno stavila oko ruke i nosila poput torbice. Belgijski kralj Boudouin 1973. dodjeljuje Maji Štrban

Knapić priznanje za izradu cvjetnih aranžmana tijekom njegova posjeta Jugoslaviji.

Ostavština muzeju

Sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća rade cvjetne aranžmane na glazbenim festivalima (splitski, krapinski, opatijski...) i humanitarnim revijama. Rade i scenografiju televizijskih emisija. Danas je tu Martina.

- Kao mala, s prabakom sam radila bukete. To su joj bili omiljeni mali bidermajer buketeći koje smo izradivale igrajući se, stavljajući u njih suho cvijeće uz dodatak cimeta i klinčića. Tako su trajali dulje i ugodno su mirisali - prisjeća se. Ona je u cvjećarskom poslu već desetak godina. I njezine cvjetne kreacije krase razne zagrebačke domove, poslovne prostore...

Bogatu ostavštinu cvjetnog atelje Maja i Martina, majka i kćer, darovale su fundusu Muzeja grada Zagreba i kao koautorice postavljale izložbu "Moć cvijeća: 85 godina zagrebačkog salona Herzmansky".

“

ZA RAD NA BRIJUNIMA TITO JE ZAHVALJIVAO KOŠARAMA KLEMENTINA